

# REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII“, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA“ sunt:

*Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănășana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Boacăna, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codrul (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Cordiana, Coroana (Bistrița), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hațegana, Însoțire de credit (Vestem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiăna, Olteana, Oraviciană, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Cacova), Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reuniunea de impr. și păstrare (Ilva-mare), Rîureana (Cap.-Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Șoimul (Vașcău), Sebeșana (Sebeșul-săs.), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Șercăiana, Sylvania, Speranța (Hosman), Steaua, Șoimul (Uioara), Târnavăneana, Țibleșana, Timișana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânmartin), Vulturul, (Tășnad), Zărândeana, Zlăgheana.*

Prețul de prenumărare:  
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—

Redactor responsabil:  
**CONSTANȚIN POPP.**

Taxa pentru inserțiuni:  
de spațiul unui cm<sup>2</sup> câte 10 fileri.

## Un mare succes.

— Semnarea noului împrumut de războiu. —

La 7 I. crt. a fost ultimul termin pentru semnarea noului împrumut de războiu, pe care cele două guverne l-au cerut și obținut dela popoarele monarhiei. Telegramele sosite din Viena și Budapesta anunță, că și acest împrumut de războiu, al doilea deja, a succes pe deplin. In Austria s'au semnat peste 2 1/2 miliarde, iar în Ungaria suma subscrisă trece mult peste 1.2 miliarde. La un loc deci s'au subscris aproape patru miliarde de coroane. Faptul acesta este, fără îndoială, un însemnat succes politic și financiar, pe care avem datorința a-l remarca și scoate la iveală, căci în el se reoglindește puterea morală și forțele economice de cari dispune monarhia noastră, alătura de marea sa aliată. Se cuvine deci să ne oprim un moment asupra faptului acestuia, să-l examinăm din numitele puncte de vedere și să-i arătăm adevărata sa valoare.

\*

Suștinem, că semnarea în măsură așa de mare a noului împrumut este, în prima linie, un succes politic pentru popoarele monarhiei. Semnarea aceasta este rezultatul patriotismului și devotamentului popoarelor către patria lor. Iar ca să înțelegem adevărata însemnatate a acestui fapt, să ne aducem numai aminte, între ce împrejurări s'a semnalat nevoia noului împrumut și s'a început subscrierea lui. S'a semnalat și început pe când norocul părea că fa-

vorizează armele colosului dela nord-ost și Galiția, în mare parte și împreună cu vestita cetate a Șemisului, erau în mâni dușmane. Și cu toate acestea împrumutul s'a deschis și s'a pornit în condițiuni absolut mulțumitoare. Deja în primele zile ale subscripțiunii s'a putut prevedea, că emisiunea va succeda. Intr'aceea a urmat puternica ofensivă Austro-Germană, care a avut de rezultat evacuarea Galiției și recucerirea Șemisului, un fapt, care — incontestabil — a animat mult publicul la subscrierea împrumutului deschis. Nu voim să detragem nimic din însemnatatea acestei influențe asupra dispozițiunii sufletești a popoarelor monarhiei. Tot ce voim să spunem însă este, că, după noi, adevăratul motor care a determinat subscrierea a rămas totuș patriotismul și devotamentul. Ca o dovadă despre această afirmațiune a noastră servește conflictul cu Italia, care a izbucnit tocmai când subscrierea pentru împrumut era în toiul ei și care, cu toate acestea, s'a continuat în măsură și mai intensivă. Toată lumea a simțit, că sporirea dușmanilor monarhiei cu regatul alpin, impune nouă sarcini, nouă îndatoriri. Popoarele monarhiei însă nu au descurajat. Din contră devotamentul lor pentru patria comună a crescut și s'a manifestat în chip neașteptat. Instituțiuni și particulari, cari subscriseră deja sume însemnate, la declararea războiului din partea Italiei, și-au sporit — unii au duplicat chiar — subscrierile lor. Or, aceste fapte sunt cea mai bună dovadă a patriotismului și devotamentului adânc, pe cari le-au dovedit popoarele monarhiei noastre în aceste timpuri grele. Iată deci cuvântul pentru

care susținem că semnarea noului împrumut de războiu rămâne un adevărat succes politic.

\*

Dar — cum am zis la începutul acestui articol — reușita emisiunii este și un considerabil succes financiar. Cu acesta, al doilea împrumut de războiu, popoarele monarhiei au dat — din propriile lor puteri — peste șapte miliarde pentru susținerea și continuarea luptelor de apărare. E o sumă aceasta, la care desigur nici cei mai optimiști nu se vor fi gândit că va putea fi ajunsă vreodată. Ea dovedește, că cetățenii dispun de însemnate mijloace financiare lichide. Și cu drept cuvânt. Observăm doară cu toții, că dela declararea războiului, circulația de bani a devenit mai mare și mai intensă. Bunurile și valorile au trecut prin însemnate prefaceri. Să ne gândim numai la vitele și uneltele recvirate și la enorma producțiune pentru aprovizionarea armatei — și vom înțelege că e natural, ca circulația de bani să fie mai mare. Din aceasta s'a acoperit, fără greutate, noul împrumut. Împrumutul s'a scris și acoperit deci — în prima linie — din mijloacele financiare nemijlocit disponibile, ceace reese și din faptul, că de data aceasta, din depuneri guvernul nu a admis să se ridice decât cel mult 25% a sumei depuse, însă cel mult 20% a sumei, ce s'a scris din noul împrumut.

Fără îndoială, prin noul împrumut s'au retras însemnate capitaluri din circulațiune. Dar numai în mod transitor. Toate se vor reîntoarce. Vieța economică va câștigă. Activitatea productivă se va spori. Noua recoltă, care promite foarte mult, va creă și pune în circulație bunuri nouă cu prețuri considerabile. Starea generală financiară a monarhiei va progresa și se va întări și cu aceasta se va augmenta și puterea ei de rezistență.

Când facem aceste constatări, trebuie să deschidem și o paranteză și să spunem însă și aceea, că activitatea economică din zilele prezente, este o activitate cu caracter excepțional, care desigur va încetă odată cu restabilirea împrejurărilor normale. Producțiunea de azi — în cea mai mare parte — e necesită de stările de războiu. Aproape numai pe terenul agricol se continuă munca obicinuită. Însă și pe acest teren — cu destule greutăți, din cauză că cele mai necesare elemente de producțiune: vitele și uneltele s'au prefăcut în bani. Și, desigur, așa va mai fi și pe alte terene de activitate economică. Tocmai de aceea, trebuie să ne dăm seamă, că odată cu încetarea stărilor excepționale de azi, desigur că se va reduce încetul cu încetul și

abundanta în circulația de bani. Mijloacele financiare, astăzi disponibile, vor trebui folosite pentru recâștigarea bunurilor și valorilor, cari au fost prefăcute în bani. Agricultorii vor trebui să-și procure vite și unelte, industriașii material brut și neguțătorii — mărfuri nouă. Cu această împrejurare trebuie să-și facă fiecare seamă și să caute a se gândi la viitor, căci numai în chipul acesta ne vom putea reîntoarce la activitatea statornică și nefluctuabilă din trecut. Aceasta o vor putea face cu ușurință toți cei ce vor cruță și înmulți mijloacele financiare la cari au ajuns în cursul timpului.

\*

Revenind la chestiunea noului împrumut, constatăm că succesul lui este cea mai bună dovadă a puterilor financiare de care dispune monarhia și popoarele ei. Relativ, monarhia noastră, am putea zice, nu a rămas cu nimic în urma Germaniei, care a cerut și primit 14 miliarde. Valoarea averii naționale a Germaniei, capabilitatea ei de producțiune, veniturile ei și proporția activității industriale, față de toate acestea ale monarhiei noastre, arată — ceace am zis deja — că cele 7 miliarde austro-ungare nu sunt cu nimic inferioare celor 14 miliarde germane. În sfârșit în legătură cu acestea constatăm cu plăcere, că instituțiunile și poporul nostru — după starea lor materială — încă și-au făcut datorința, participând în măsură destul de considerabilă la subscriere. Au scris atât la împrumutul prim, cât și la al doilea toate băncile noastre și mai toți intelectualii români, cari au fost în stare și au dispus de mijloace pentru a putea participa la subscrierea împrumutului. Preoți, învățători, advocați, medici și funcționari — toți și-au făcut datoria. În ținuturile mai bine situate, ca de exemplu Sibiiul, Săliște, Aradul etc. participarea instituțiilor și particularilor români a dat rezultate, cari, mărturisim, pot fi de model.

## Noua recoltă.

Conform unor date statistice dela finele lui Maiu a. c. producțiunea totală de grâu, săcară și orz a Monarhiei a fost evaluată cu un plus de 45% față de necesitățile consumațiunii interne.

Teritoriul cultivat cu grâu în Ungaria este evaluat la 5,810,000 jugăre catastrale. Calculând, pro jugăr catastral, în mediu 730 kgr., rezultă o producție totală de grâu pe 1915 de 42·41 mil. măji metrice, cu Croația și Slavonia cu tot de 46·03 mil. măji metrice.

Săcara s'a cultivat pe un teritoriu de 1,880,000 jug. catastrale; ea producție medie pro jug. catastral

se pot calcula 690 kgr., ceea ce dă o producție totală de 12·97 mil. măji metrice, cu Croația-Slavonia cu tot de 13·73 mil. măji metrice.

Orzul în fine este cultivat pe un teritoriu de 1.990,000 jug. catastr. Pe baza mediei, de pe ultimii 5 ani, producția, pro jug. cat. se poate evalua la 791 kgr., rezultând ca producție totală pentru Ungarie 15·74 mil. măji metrice, iar cu Croația-Slavonia cu tot 16·65 mil. măji metrice.

Cantitatea recoltei, ce se așteaptă în anul curent, este deci următoarea:

	Grâu	Săcară	Orz	Total
	milioane măji metrice.			
	46·03	13·73	16·60	76·36
Detrăgând din sumele acestea pentru semințe à 110 kgr. de jugăr catastral . . . . .	7·15	2·42	2·20	11·77
Rămân disponibile pentru consum și circulație . . . . .	38·88	11·31	14·40	64·59

Față cu cifrele acestea, calculând pentru populația rurală 18 kgr. pro lună și cap și pentru populația orășenească 11·8 kgr. pro lună și cap, consumația internă a Ungariei reclamează, admitând 68% ca populație rurală, următoarele cantități:

68% à 18 kgr. pro lună	1224
32% à 11·8 kg. „ „	377·6
100%	1601·6 sau în mediu 16·016 kg. pro lună = 192·2 pro an.

Luând de bază cifra aceasta, aprovizionarea populației din Ungaria și țările anexe, de rotund 21·5 milioane suflete, reclamează aproximativ 41·3 milioane măji metrice de cereale pentru pâine. Cum cantitatea totală a recoltei, ce se așteaptă în 1915, este evaluată, precum am arătat mai sus, la 64·59 mil. măji metrice, rezultă un surplus de cereale de 23·2 mil. măji metrice, care în caz de necesitate poate fi cedat celeilalte părți a monarhiei, Austriei, unde, de altcun, recolta asemenea este satisfăcătoare, și promite a putea satisface toate trebuințele consumației. Atât în Ungaria, cât și în Austria mai sunt disponibile, afară de acestea, pentru nutirea vitelor și trebuințele industriei toată recolta de trifoiu și porumb, numai vorbind și de eventualul import de cereale din România.

Cam aceiași este situația și aceleași sunt prospectele de recoltă și în Germania, unde admitând un control sever al consumației raționale, asemenea se contează la un surplus de recoltă.

Din calculațiunile și datele de mai sus rezultă, că problema aprovizionării țărilor puterilor centrale cu alimentele necesare traiului, azi și pentru viitorul apropiat, nu mai poate forma obiect de îngrijorare și că întreaga strategie de înfometare a puterilor antantei față de Austro-Ungaria și Germania va suferi eșec.

## Prețul cerealelor și asigurările.

Imprejurările în cari trăim au adus cu sine urcarea neobișnuită a prețurilor de cereale. Grâul, săcara, orzul, cucuruzul etc. — toate au — și probabil vor avea și de aici înainte — prețuri foarte urcate. În urmărire, azi cerealele pentru agricultorii noștri au o valoare cu mult mai mare ca în trecut. De aceea și grija pentru ele trebuie să le fie îndoită și întreită. Azi nu-i este permis nici unui econom — fie cât de mic — a nu face totul pentru ca să-și asigure prețul cerealelor, ce speră să le aibă din producțiunea sa.

Dar cerealele, de prezent sunt numai o speranță. Până a fi culese de pe câmp — cum se știe — ele pot fi expuse la destule primejdii. Intre acestea cea mai de seamă este primejdia de grindină (ghiață), care le-ar putea ajunge. Contra acestei primejdii, economii precauți, totdeauna s'au asigurat și astfel, dacă i-au ajuns vre-o nenorocire — li s'a restituit pagubele prin băncile de asigurare. Au fost însă și de aceia, cari s'au lăsat în voia sorții, s'au încrezut în noroc și n'au asigurat. Cei mai mulți s'au căit amar. Azi însă, când, cum am arătat, prețurile sunt îndoite, ba și întreite față de trecut, nu-i mai este iertat nimănui a se lăsa neasigurat. Tot economul să caute deci să se asigure, până nu este târziu contra pagubelor de grindină.

Premiile, ce se plătesc pentru astfel de asigurări sunt mici, iar contractarea asigurării nu face nici o greutate. **Celce voiește să se asigure, să se adreseze cu încredere la Banca noastră de asigurare din Sibiu** (Banca generală) de unde va primi imediat prospecte și informațiuni. Se poate adresa și la oricare bancă românească, de unde deasemenea va primi cele de lipsă în scopul asigurării.

Recomandăm încă odată economilor noștri să nu se lase neasigurați, iar fruntașilor noștri de pe la sate să le steie în ajutor pentru a-și putea mijloci asigurările de care vor avea nevoie.

## Importanța nobilitării plantelor în timpul războiului și după terminarea acestuia.

Foia noastră revistă economică fiind, ținem, că e neapărat necesar să dăm, în coloanele ei tot mai mult, o deosebită atențiune și chestiunilor, cari servesc direct înaintarea *agriculturii* poporului nostru. Timpurile grele, prin cari trecem, pretind aceasta. — Revistele economice ale conlocuitorilor noștri de alt neam, cum și revistele din alte țări dau și ele, tocmai în împrejurările actuale, toată sollicitudinea problemelor agricole. Iar cercurile conducătoare ale statelor nici când nu au fost preocupate mai intensiv și mai omilateral de aceste probleme, decât tocmai acum. Și aceasta e explicabil. Pentrucă *sporirea producțiunii agricole*, atât de neapărat necesară nouălor împrejurări, create de războiul actual, nu se va putea face fără a-și da mâna toți factorii chemați întru realizarea ei.

Călăuziți de aceste vederi, în numărul trecut al revistei am arătat necesitatea *aratului cu mașina* pentru sporirea producției agricole. Cu această ocazie vom insista asupra importanței *nobilitării plantelor* pentru atingerea acestui scop.

Se știe, că dacă agricultorul produce mai mult și mai bun, balanța averii naționale este mai favorabilă, fiind mai favorabilă și agoniseala comerciantului și a meseriașului. De altfel țara noastră fiind o țară eminentemente agricolă, bunăstarea generală a noastră este și va mai fi, ani de-a rândul, dependentă de progresul agriculturii și astfel și de sporirea producției agricole.

E de prisos a mai spune, că în cursul războiului întreagă obștea a recunoscut și tot mai mult recunoaște marea importanță, ce rezidă în împrejurarea, că înșine producem mijloacele noastre de traiu, și încă și mai important este, că acest mijloc principal de venit al nostru formează baza de îmbogățire a țării, când producțiunea este îmbelșugată; astfel în timp de pace bilanțul comercial al țării este activ, iar împrejurările de câștig sunt mai bune; dacă însă recolta e slabă, dezvoltarea mai departe a multor ramii ai economiei naționale se poticnește și în multe privințe se produce criză.

Nu e o utopie, că prin muncă rațională să se dubleze producțiunea agricolă a țării noastre, ca astfel, s. e. producțiunea grâului de 6—7 măji metrice pro jugăr să se ridice la 12—15 măji metrice și, în chipul acesta, întreagă producțiunea noastră de grâu, de 40 milioane măji metrice, să se ridice la 80 milioane.

Și precum este cu puțință o astfel de dezvoltare a producțiunii grâului, întocmai este posibilă și dezvoltarea producțiunii celorlalte plante agricole, pentru că nici una din ele nu stă pe treapta, pe care ar trebui să steie.

Își poate acum închipui oricine ce valoare considerabilă ar reprezenta o astfel de creștere a producțiunii, care numai la grâu ar da pentru obștea țării un venit mai mare cu multe sute de milioane și ce ar însemna această dezvoltare uriașă în economia națională a țării și în potențarea puterii ei de prestațiune.

Nu ar fi lucru neînsemnat această reformă, ci cu atât de mai mare importanță, pentru că s'ar putea realiza, fără să se ridice prea mult cheltuelile de producțiune, deoarece aproape numai cu aceiaș muncă, *făcută însă în condiții mai bune*, s'ar putea ridica la numita limită media producțiunii noastre.

Condițiile indispensabile pentru acest scop sunt în tot cazul: o lucrare mai rațională a pământului și o gunoie mai intensivă, dar, împreună cu aceste, în asemenea măsură sau și în grad mai potențat *soiuri de plante în adevăr bune, productive*, cari să deie nu numai o producțiune mai mare, ci *totodată și sigură*, ce corăspunde împrejurărilor noastre.

Aceasta însă se poate face numai ținând strict seamă de împrejurările specifice ale țării noastre. Pentru că numai o nobilitare a plantelor, făcută în țară, poate asigura pentru diferitele ei regiuni soiurile de plante, care priesc mai bine.

Spre acest scop experiențele țărilor din Europa vestică ne servesc date îmbelșugate. În aceste s'a potențat producțiunea în un mod neașteptat, în locul prim, prin soiuri mai bune și mai productive. Dar după comunicările mai recente chiar și Australia stă pe o treaptă destul de înaltă. Producțiunea de grâu de până acum, de 8—10 măji metrice pro hectar, prin realizarea de soiuri mai bune și mai corăspunsătoare im-

prejurărilor, se va schimba conform rezultatelor obținute pe calea experiențelor practice, cu o producțiune de 25—28 măji metrice pro hectar. Pentru aceea potențarea puterii de producțiune a țării este condiționată de nobilitarea plantelor.

Trebuie să nu pierdem din vedere, ce progres însemnat s'a făcut în economia națională a țării pe terenul culturii animalelor prin aclimatizarea soiurilor de animale mai bune din străinătate, pentru că s'a putut concluda cum se poate ridica puterea de producțiune a țării prin producerea de soiuri mai bune de plante agricole.

Intocmai ca și prin nobilitarea animalelor se pot ajunge rezultate și prin nobilitarea plantelor. Adevărat, că până acum noi am împorțat numai puține soiuri mai bune de plante, pentru că soiurile, ce le-am avut mai bune și mai corăspunsătoare împrejurărilor, acelea se produc în țară. Aceste au ameliorat esențial rezultatele producțiunii. Spre acest scop, săcara, orzul, ovășul și cartofii ne oferă exemple destule; totuș nu în măsura, în care s'ar fi putut face, și aceasta din simpla cauză, că aceste soiuri s'au format între alte împrejurări naturale și, ajungând la noi în împrejurări de altă natură, degenerază și puterea lor de producțiune scade.

Astfel puterea de producțiune a țării se va putea potența radical și în deplină măsură numai prin selecționarea plantelor în țară, conform împrejurărilor noastre specifice. Pe această cale se va putea asigura, cu o cale, recolte în permanență mai bune, chiar și în anii mai răi.

Cu privire la aceasta ne pot servi drept exemplu îmbucurător rezultatele de până acum ale nobilitării grâului din țară. Se știe, că în urma unei lucrări stăruitoare și sistematice de câțiva ani se găsește acum în țară mult grâu selecționat, din grâu indigen, care nu numai dă o producțiune superioară, dar e și mai rezistent contra ruginei și altor boale proprii grâului. Astfel grâul unguresc, despre a cărui valoare productivă, numai cu câțiva ani mai înainte, se auziau și cetiau multe păreri rele, a început a se ameliora și prin o lucrare conștientă și corăspunsătoare scopului, el se va putea nobilita, în scurt timp, pretutindeni.

(Se va continua).

## Societățile pe acții în România în 1913.

La finele anului 1913 au funcționat în România în total 430 societăți pe acțiuni de tot soiul, având împreună un capital deplin vărsat de Lei 722.105.000.

Cele mai numeroase din aceste societăți sunt *băncile*. La sfârșitul anului 1913 erau în toată țara 197 bănci cu un capital subscris de 240 milioane, iar vărsat de 216 milioane. În capitală au fost 39 bănci cu 156 mil. capital subscris și 145 milioane deplin vărsat; în provincie 158 bănci cu 84 mil. capital subscris și 71 deplin vărsat.

După forma socială erau 157 bănci cu 210 mil. capital vărsat societăți anonime, și 40 cu 5 mil. soc. cooperative pe acțiuni.

Activul tuturor băncilor atinsese la sfârșitul anului 1913 cifra importantă de 2 miliarde 273 mil.; portofoliul 662 mil. 555 mii lei; depunerile spre fructificare

218 mil.; fondurile de rezervă 94 mil.; fondurile de prevedere 3 mil. lei; fondurile de amortizare 9 mil. lei, etc.

*Societățile industriale* au fost în număr de 168 cu un capital deplin vărsat de 436 milioane. Cele mai număroase sunt în capitală: 110 soc. cu 352 mil. capital, iar restul au sediul în provincie. Aproape toate societățile industriale au luat forma anonimă, întru cât ele au un capital mare.

După felul lor sunt: 32 soc. petrolifere cu 220 milioane capital; industria forestieră, a hârtiei și anexe numără 20 soc. cu 76 mil. capital; industria alimentară este reprezentată prin 22 soc. cu 32 mil. capital; industria de gaz și electricitate cu 9 soc. și 22 mil. capital; industria transportului cu 6 societăți și 17 milioane capital; în fine industria îmbrăcăminteii cu 17 societăți și 16 milioane capital, etc.

Totalul activului societăților industriale eră de 899 mil. din care 364 mil. reprezintă valoarea capitalului mobilizat. Fondurile de rezervă se cifrau la 31 și jum. mil., iar amortizările însumau la sfârșitul anului 1913 suma de 77 mil.

*Societăți comerciale* au fost 53 societăți cu 40 jum. mil. capital. Activul lor se ridică la 101 jum. milioane; fondurile de rezervă 2 și jum. mil.; fondurile de amortizare 2 și jum. mil.; iar beneficiul net pentru exercițiul 1913 a fost de 3 mil. lei, în medie circa 8 la sută.

*Societăți de asigurare* au fost în număr de 7 cu un capital deplin vărsat de 13 milioane lei.

*Societăți imobiliare* 5 cu 16 mil. 733 mii de lei capital vărsat.

*Societăți străine* autorizate a funcționa în țară au fost: 44 cu 252 milioane capital vărsat. Cele mai număroase se ocupă cu exploatarea petrolului, industria forestieră, electrica, etc.

## REVISTA FINANCIARA.

### Situațiunea.

Sibiu, 10 Iunie 1915.

Nici în săptămâna expirată nu s'a petrecut nimic mai remarcabil în piața de bani internațională. În London, ca și în Berlin discountul privat se menține la nivel scăzut și a cotel în London 3%, iar în Berlin 3 $\frac{3}{4}$ %.

Situația pieței interne de bani asemenea este neschimbată. Discountul privat a cotel pentru material de prima bonitate în Viena 2 $\frac{1}{2}$ % și în Budapesta 3 $\frac{1}{2}$ %. Alt material 3 $\frac{3}{4}$ %.

## SOC. FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„Severineana“ societate comercială pe acții în Caransebeș și-a publicat zilele trecute bilanțul asupra anului 1913/14, anul al XVI-lea de gestiune, încheiat la 30 Iunie 1914. Bilanțul prezintă active de K 305,097-18, compuse în preponderanță din mărfuri (K 158,628) și Debitori (K 135,223-59). Venitul brut s'a cifrat cu K 42,019-76 iar profitul net cu K 1,464-84.

## AFACERI DE DARE.

**Darea funcționarilor.** Paragraful 32 al art. de lege XXIX:1875, precum se știe, obligă societățile obligate la publicitate, să detragă însele dela funcționarii lor darea, ce aceștia ar avea să o plătească și să administreze aceste dări, la termenele de plată, fixate la pătrar de an, la perceptorat.

Societățile mai mari, de regulă, nu pretind dela funcționarii lor restituirea acestor dări, resp. nu detrag din salariile funcționarilor dările plătite. Urmarea acestui procedeu este, că salariile funcționarilor se urcă cu suma dărilor plătite; în consecuență cu drept cuvânt poate pretinde societatea ca aceste dări — ca spese de administrație — să se considere ca poziții, ce se pot detrage din venitul brut al societății.

După praxa stabilită prin sentințele sale Nr. 13,230/914, 21,001 914 și 5052/915 *Judecătoria administrativă* de fapt a și admis *cualificarea acestor dări, plătite pentru funcționari, drept spese de administrație și în consecuență detragerea lor din venitul brut* — dar numai dacă plata dărilor din partea institutului este garantată funcționarilor prin contract sau în statute, ca un obligament irevocabil, va să zică dacă dările se consideră drept părți întregitoare a salariului. O simplă hotărâre a adunării generale privitoare la plata dărilor pentru funcționari — nu este suficientă.

## CRONICĂ.

**Numărul cooperativelor în Ungaria.** În anul 1914, au existat, pe teritoriul țărilor coroanei ungare, în total, 2425 de cooperative în legătură cu Centrala cooperativelor din Budapesta. Numărul membrilor acestor cooperative a fost de 693,194, iar al comunelor, în cari au funcționat, de 7761. Capitalul de cote al celor 2425 de cooperative a fost de K 62 milioane, din care vărsat K 43. mil. Depozitele spre fructificare s'au cifrat cu rotund K 120 milioane, iar fondurile de rezervă cu K 12-66 mil.

**Cât costă până acum războiul pe Anglia.** Lloyd George, fostul ministru de finanțe al Angliei, a declarat acum de curând, cu ocazia depunerii bugetului statului pe biroul Camerei comunelor, că pentru a face față cheltuelilor războiului, a urcat suma totală a veniturilor statului la 6 miliarde 812 milioane 366 mii 400 franci, cu un spor de un miliard 099 milioane 697 mii 600 franci, față de bugetul anului trecut.

În expunerea verbală ce a făcut deputaților, cu ocazia depunerii bugetului, a arătat că datoria publică

a Angliei, este până acum de 29 miliarde 378 milioane 790 mii franci, iar cheltuelile războiului în termen mediu, se urcă zilnic la aproape 53 milioane franci. În primile opt luni de războiu cheltuelile au fost de 7 miliarde 736 milioane 400 franci. În cazul când războiul va dura până la 1 Aprilie 1916, pentru susținerea lui vor mai trebui 23 miliarde 525 milioane 218 mii 800 franci și că în afară de resursele bugetare va fi necesar să se mai facă un împrumut de stat, în sumă de 21 miliarde 722 milioane 400 franci. Dacă și acest mare împrumut se va realiza atunci datoria publică a Angliei, va trece de 51 miliarde franci și va fi probabil cea mai mare datorie publică a tuturor statelor de pe glob.

\*

„Banca Națională a României“. Situațiunea sumară la 16 Maiu 1915 în comparație cu 17 Maiu 1914 prezintă următoarele cifre:

**Activ:** Stoc metalic: Lei 258.040,752 și anume: aur (monete) Lei 161.623,411, aur depozitat L. 25.220,000, aur (lingouri) L 165,000, trate și disponibil considerate ca aur L 71.032,341, (în 1914 L 212.074,853) anume, aur (monete) L 155.432,853, aur depozitat —, aur (lingouri) —, trate și disp. disponibil cons. ca aur Lei 56.642,000. Argint și diverse monete: Lei 654,648 (în 1914 Lei 881,771). Efecte scontate Lei 224.097,037 (în 1914 Lei 191.480,767). Împrumuturi pe efecte publice în cont-curent: L 50.301,387, (în 1914 L 44.338,077). Împrumutul Statului de 15 mil. fără dobândă (1901): L 11.273,958 (în 1914 L 11.924,059). Împrumutul Statului în cont-crt. pe bônuri de tezaur 4% aur (1914): L 173.638,495 (în 1914 Lei —). Efectele cap. social: Lei 11.493,075 (în 1914 Lei 11.997,162). Efectele fond. de rezervă: Lei 16.476,677 (în 1914 Lei 16.825,877). Efectele fondului amort. imobil., mobil. și mașinilor Lei 3.965,281 (în 1914 Lei 4.042,281). Imobile: Lei 6.733,709 (în 1914 Lei 6.698,397). Mobilier și mașini de imprimerie: Lei 1.107,106 (în 1914 Lei 1.069,410). Cheltuieli de administrațiune: Lei 1,360,837 (în 1914 Lei 1.460,731). Efecte și alte valori în păstrare: Lei 130.411,916 (în 1914 Lei 122.074,967). Bônuri de tezaur 4% aur în gaj p. Impr. Statului: Lei 200.000,000 (în 1914 Lei —). Efecte în gaj și în păstrare provizorie: Lei 162.910,323 (în 1914 Lei 127.997,300). Conturi curente: Lei 21.649,575 (în 1914 Lei 19.859,209). Conturi de valori: Lei 22.283,602 (în 1914 Lei 23.049,097) Conturi diverse: L 31,087,250 (în 1914 Lei 4,243,635).

**Pasiv:** Capital: L 12.000,000 (în 1914 L 12.000,000). Fond de rezervă: L 39.714,199 (în 1914 L 37.110,474). Fondul amort. imobil., mobil. și mașinilor: L 5.768,306 (în 1914 L 5.391,318). Bilete de bancă în circulațiune: L 633.144,655 (în 1914 Lei 426.480,820). Dobânzi și beneficii diverse: Lei 6.383,622 (în 1914 Lei 4.583,998). Conturi-curente și recepse la vedere: Lei 68.554,600 (în 1914 Lei 7.422,000). Efecte și alte valori de restituit: Lei 493.322,239 (în 1914 Lei 250.072,267). Conturi diverse: Lei 68.598,007 (în 1914 Lei 56.956,716).

**Taxa: Scont 6%, dobânda 7%.**

## SUMAR.

Un mare succes. — Noua recoltă. — Prețul cerealelor și asigurările. — Importanța nobilitării plantelor în timpul războiului și după terminarea acestuia. — Societățile pe acții în România în 1913. — *Revista economică*: Situațiunea. — *Societăți comerciale și financiare*: «Severineana». — *Afaceri de dare*: Darea funcționarilor. — *Cronică*: Numărul cooperativelor în Ungaria, Cât costă până acum războiul pe Anglia, Banca Națională a României.

„TIMIȘIANA“,  
instituit de credit și de economii în Timișoara.

## CONCURS.

Devenind vacant postul de

### director executiv

la institutul de credit și economii «Timișiana» din Timișoara, reflectanții la acest post sunt poftiți a se adresa direcțiunii institutului în decurs de 15 zile dela apariția acestui anunț, comunicându-i pregătirile teoretice și practice, precum și pretențiile lor materiale.

**DIRECȚIUNEA.**

„CODRU“,

instituit de credit și economii, soc. pe acții în Lupșa.

## PROVOCARE.

Institutul de credit și economii „Codru“ din Lupșa amăsurat § 9 din Statute prin aceasta provoacă pe proprietarii titlilor provizorii a acțiilor numerii: 16, 17, 19, 28, 29, 30, 33, 58, 59, 60, 61, 151, 152, 157, 158, 159, 160, 161, 660, 661, 667, 678, 679 a-și achita în termen de 30 zile dela ultima provocare capitalul restant, la din contră își pierd titlul de drept la acții.

(1—3)

**Direcțiunea.**

„VLĂDEASA“,

instituit de credit și de economii, societate pe acții în Huedin (Bánfyhunyad).

## CONCURS.

„Vlădeasa“ instituit de credit și economii, societate pe acții din B. Huedin (Bánfyhunyad) escrie concurs la următoarele posturi vacante:

1. Pentru un *post de contabil* provizor cu salariu de 250 Cor. lunar.

Dela reflectanți, se cere a produce atestate autentice că au absolvat școala ori academia comercială, au praxa recerută pentru a conduce independent contabilitatea și a încheia bilanțul, și că posed limba română, maghiară, eventual germană în scris și vorbit.

2. Pentru un *post de practicant* cu salariu lunar de 100 Cor. Concurenții la acest post au să producă atestat despre absolvarea școalei sau academiei comerciale, că știu limba română și maghiară, eventual și germană în vorbit și scris.

Cererile scrise de mâna lor proprie, instruate cu documentele recerute și asupra etății și praxei au să le înainteze până la 16 Iunie 1915 la direcțiune.

Posturile vor putea fi ocupate după denumire îndată.

B.-Huedin (B.-Hunyad), 26 Maiu 1915.

(2—2)

**Direcțiunea.**

**„VĂLEANA“,**  
reuniune de păstrare și credit ca însoțire în Măhaciu.

**CONVOCARE.**

Membrii reuniunii de păstrare și credit „VĂLEANA“, din Măhaciu (Aranyos-Mohács) se invită la

**a III-a adunare generală ordinară,**

ce se va ține în 20 Iunie a. c., în școala gr. cat. din Măhaciu cu următorul

P R O G R A M :

1. Deschiderea adunării și raportul direcțiunii.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Decidere asupra venitului curat.
4. Eventuale propuneri.

Măhaciu (Aranyos-Mohács) la 31 Maiu 1915.

Direcțiunea.

Activa -- Vagyon.	Contul bilanț cu 31 Dec. 1914. — Mérlegszámla 1914. dec. hó 31-én.		Pasiva -- Teher.		
	K	f			
Cassa în numărar — Pénztár készlet . . . . .	835	10	Părți fundamentale — Üzletrészek . . . . .	2,000	74
Imprumuturi — Kölcsönök . . . . .	17,358	84	Fond de rezervă — Tartalékalap . . . . .	295	16
Mobilier — Felszerelés . . . . .	90	—	Depuneri — Betétek . . . . .	603	78
			Reescont — Vizszámitolás . . . . .	7,095	84
			Cont-curent — Folyószámla . . . . .	7,796	70
			Inter. după cuote — Üzletrész utáni kamat . . . . .	99	96
			Interese anticipate — Előlegezett kamatok . . . . .	97	70
			Profit — Nyereség . . . . .	294	06
	18,283	94		18,283	94

Debit — Tartozik.	Contul Profit și Perdere. — Nyereség és Veszteség számla.		Credit — Követel.		
	K	f			
Interese de depuneri — Betéti kamatok . . . . .	50	98	Inter. și alte venituri — Kamatok és egyéb jövödelmek . . . . .	2,460	23
Inter. de reescont și cont-curent — Visszlesz. és folyó kamatok . . . . .	1,548	86			
Inter. după cuote — Üzletrész. utáni kamat . . . . .	99	96			
Spese — Költségek . . . . .	133	25			
Dare — Adó . . . . .	123	12			
Abscrieri — Leírások . . . . .	210	—			
Profit — Nyereség . . . . .	294	06			
	2,460	23		2,460	23

Măhaciu (Aranyos-Mohács), 31 Decembrie 1914.

DIRECȚIUNEA: — AZ IGAZGATÓSÁG:

Constantin Pop m. p.    Petru Borboș m. p.    Ilariu Popa m. p.    Alex. Brumariu m. p.

*Revăzut și aflat corect. — Megvizsgáltatott és rendben találtatott.*

Măhaciu (Aranyos-Mohács) 31 Maiu 1915.

COMITETUL DE REVIZIUNE: — FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Popa Iuonaș m. p.

## „ȘOIMUL“

institut de credit și economii, societate pe acții în Murăș-Uioara (Marosujvár).

## CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii «ȘOIMUL» se învită în sensul §. 18 din statute a participa la

## a V-a adunare generală ordinară,

care se va ține în 29 Iunie 1915, la 8 ore a. m. în localul institutului.

## Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Designarea unui notar și alor 2 verificatori pentru protocolul adunării generale și scrutinii.
3. Raportul direcțiunii.
4. Raportul comitetului de supraveghiere.
5. Aprobarea bilanțului.
6. Fixarea marcelor de prezență pe anul 1915.
7. Reîntregirea direcțiunii și a comitetului de supraveghiere.

Domnii acționari, cari doresc a lua parte la aceasta adunare generală în persoană ori prin plenipotențiați, sunt rugați, conform §. 20 din statute, să-și depună acțiunile până în 28 Iunie 1915 la cassa institutului, ori la instituturile «Ardeleana» din Orăștie și la «Patria» din Blaj.

## Direcțiunea.

ACTIVA.		Contul Bilanț cu 31 Decemvrie 1914.		PASIVA.		
		K	f		K	f
Cassa			7,517·31	Capital societar	200,000·—	
Cambii cu giranți	174,542·—			Fond de rezervă	32,530·—	232,530·—
Cambii cu acop. hip.	789,290·12			Depuneri spre fructificare		157,785·32
Conturi curente	12,745·51	976,577·63		Reescont		231,238·—
Efecte	28,100·—			Lombard		14,500·—
Monete	18·32	28,118·32		Conturi curente		200,394·51
Realități de vânzare	53,042·13			Diverși creditorii		245,735·24
Mobiliar	1,500·—	54,542·13		Depozit de cassă		18,973·63
Anticipațiuni		10,964·72		Dividendă		356·—
Spese de protest		30·—		Spese advocațiale		2,451·14
Diverse		575·—		Pro diverse		307·77
Interese rest. și trans.		37,827·58		Interese transitoare		11,881·08
		1.116,152·69				1.116,152·69
DEBIT.		Contul Profit și Perdere.		CREDIT.		
		K	f		K	f
Interese la depuneri	7,559·88			Interese dela cambii	14,012·48	
Interese la reescont	35,835·97			Interese dela cambii cu acop. hip.	60,495·27	
Interese la lombard	820·61			Interese dela efecte	1,310·—	75,817·75
Interese la conturi curente	6,375·68			Proviziiuni		9,802·24
Interese la diverși creditorii	17,640·42	68,232·56				
Salare		5,905·75				
Spese, chirie, porto		4,138·09				
Dare directă și comunală		5,766·88				
Dare de 10%		755·99				
Amortizare din mobilier și spese de fondare		820·72				
		85,619·99				85,619·99

Murăș-Uioara, la 31 Decemvrie 1914.

Petru Roșca m. p., director executiv.

Virgil N. Radu m. p., contabil.

## DIRECȚIUNEA:

Dr. Aurel Vlad m. p., prezident.

Ioan Moldovan m. p., v.-prezident.

Emiliu Pop m. p.

Georgiu Micu m. p.

Valer de Orbonaș m. p.

Iuliu Ilian m. p.

## COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE:

Conturile prezente le-am examinat și le-am aflat în ordine și consonanță.

Dr. Ioan Oltean m. p.

Nicolae Galea m. p.

Proprietar și editor: Ioan I. Lăpădatu.

Tiparul Tipografiei arhidiecezane în Sibiu.